

SUOMEN EDUSTAJIEN NIMITTÄMINEN ETYJIN SOVITTELU- JA VÄLITYS-TUOMIOISTUIMEEN

Euroopan yhteistyö- ja turvallisuuskonferenssin ETYKin ministerineuvosto hyväksyi Tukholmassa 1992 yleissopimuksen sovittelusta ja välityksestä ETYKin (sitemmin Euroopan yhteistyö- ja turvallisuusjärjestö Etyj) yhteydessä (SopS 30/1995). Suomen osalta sopimus tuli voimaan 20.4.1995. Yleissopimuksella perustettiin Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuin (Court of Conciliation and Arbitration within the OSCE) ratkaisemaan sovittelemalla ja tarvittaessa välittämällä riidat, jotka sopimusvaltiot toimittavat sen käsiteltäviksi. Tuomioistuimeen voivat liittyä Etyj-valtiot. Vuodesta 2017 sopimuspuolia on 34 Etyjin 57 jäsenvaltiosta. Tuomioistuimen muodostavat sovittelijat ja välittäjät, jotka kukin sopimusvaltio nimittää yleissopimuksen voimaantulon jälkeen. Tuomioistuin ei ole jatkuvasti koolla, vaan kutakin riitaa varten valitaan sovittelijoiden tai välimiesten luettelosta erillinen sovittelukomissio tai välimiesoikeus. Toistaiseksi tuomioistuin ei ole saanut tutkittavakseen yhtään tapausta.

Kukin sopimusvaltio voi nimittää tuomioistuimeen kaksi sovittelijaa, joiden tulee olla Etyj-valtion kansalaisia ja joista ainakin toisen tulee olla ao. valtion kansalainen. Sovittelijoiden tulee yleissopimuksen mukaan olla henkilöitä, jotka ovat tai ovat olleet korkeassa kansallisessa tai kansainvälisessä asemassa, ja joilla on yleisesti tunnustettu pätevyys kansainvälisessä oikeudessa, kansainvälisissä suhteissa tai riitojenratkaisemisessa. Sovittelijat nimitetään kuuden vuoden toimikaudelle, joka on uudistettavissa.

Välimies tai hänen varajäsenensä voi olla ao. nimittävän sopimusvaltion tai muun Etyj-jäsenvaltion kansalainen. Välimiehellä ja hänen varajäsenellään tulee olla pätevyys, jota edellytetään ko. valtiossa korkeimpiin tuomarinvirkoihin nimitettäviltä henkilöiltä tai heidän tulee olla oikeusoppineita, joilla on yleisesti tunnustettu pätevyys kansainvälisessä oikeudessa. Välimiehen ja hänen varajäsenensä kuuden vuoden toimikausi voidaan uudistaa kerran.

Suomen nimeämät sovittelijat toukokuussa 2025 päättyvälle kaudelle ovat D. Phil (Sussex), kansanedustaja Kimmo Kiljunen ja Sia Spiliopoulou Åkermark, kansainvälisen oikeuden dosentti, Jur.Dr. Suomen nimeämä välimies on vuodesta 2019 lähtien Erkki Kourula, entinen Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomari, D. Phil (Oxford) ja varajäsen Jan Klabbers, kansainvälisen oikeuden professori. Välimiesten kausi on näin ollen uudistettavissa. Jan Klabbers on hakenut kautensa uudistamista.

Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuimen Suomen sovittelijoiden ja välimiesten nimeämistä ei käsitellä ehdokkaiden nimeämisestä kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin annetun lain (676/2016) mukaisessa menettelyssä.

Ulkoministeriö julkaisi verkkosivuillaan ja valtioneuvoston verkkosivuilla 10.4.2025 hakuilmoituksen, jolla pyydettiin kiinnostuneita ilmoittautumaan avoimena oleviin tehtäviin. Lisäksi ilmoitus jaettiin tiedoksi oikeuslaitokselle, yliopistoille ja muita verkostoja pitkin.

Yhteenveto ilmoittautuneista

Määräaikaan mennessä sovittelijan ja välimiehen tehtävään ilmoittautui yhdeksän (9) henkilöä. Kaksi (2) ilmoitti hakevansa ainoastaan sovittelijaksi ja kolme (3) ainoastaan välimieheksi. Neljä (4) hakijaa hakeutuivat kumpaankin rooliin. Hakija voi tulla valituksi vain yhteen rooliin.

Sovittelijan tehtävään ilmoittautuneet

- 1) Kim FYHR, OTT, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto
- 2) Outi KORHONEN, S.J.D., Harvard Law School, kansainvälisen oikeuden professori, Turun yliopisto
- 3) Tuomas KUOKKANEN, OTT, oikeusneuvos, korkein hallinto-oikeus
- 4) Jari PIRJOLA, OTT, Esittelijäneuvos, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- 5) Jukka SIUKOSAARI, KTM, suurlähettiläs
- 6) Suranga WIMALASENA, LL.M. (Colombo), tohtorikoulutettava, Turun yliopisto

Välimiehen tehtävään ilmoittautuneet

- 1) Kim FYHR, OTT, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto
- 2) Jan KLABBERS, Dr, professori, Helsingin yliopisto
- 3) Outi KORHONEN, S.J.D., Harvard Law School, kansainvälisen oikeuden professori, Turun yliopisto
- 4) Tuomas KUOKKANEN, OTT, oikeusneuvos, korkein hallinto-oikeus
- 5) Marja LEHTO, OTT, suurlähettiläs
- 6) Pekka NIEMELÄ, OTT, määräaikainen hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus
- 7) Jari PIRJOLA, OTT, Esittelijäneuvos, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Kaikki hakijat arvioidaan puolueettomiksi ja riippumattomiksi ja heidän kielitaitonsa voidaan katsoa riittäväksi.

Suomi nimittää kaksi sovittelijaa, joista ainakin toisen tulee olla Suomen kansalainen. Toinen sovittelija voi olla muun Etyjin osanottajavaltion kansalainen. Ilmoittautuneista Suranga Wimalasena ei ole Etyjin osanottajavaltion kansalainen, joten häntä ei voida esittää sovittelijan tehtävään. Muut ehdokkaat täyttävät nämä edellytykset.

Suomi nimittää yhden välimiehen ja varajäsenen, jotka voivat olla Suomen kansalaisia tai minkä tahansa muun Etyjin osanottajavaltion kansalaisia. Kaikki ilmoittautuneet täyttävät nämä edellytykset.

Tarkemmat kuvaukset sovittelijan tehtävään ilmoittautuneista

KTM, suurlähettiläs Jukka **SIUKOSAARI** on toiminut vuodesta 2021 lähtien suurlähettiläänä Britanniassa. Siukosaari on myös entinen tasavallan presidentin kanslian päällikkö. Hänellä on pitkä kokemus kansainvälisistä tehtävistä, kuten suurlähettiläänä Japanissa ja Argentiinassa. Siukosaari on toiminut ulkoministeriössä muun muassa Pohjoisen Euroopan yksikön päällikkönä, kansainvälisen ympäristöpolitiikan yksikön päällikkönä sekä poliittisen osaston johdon virkamiessihteerinä. Kielitaidokseen Siukosaari ilmoittaa äidinkielen suomen lisäksi englannin, ruotsin, espanjan, ranskan, italian ja saksan.

OTT, tutkijatohtori Kim **FYHR** on Itä-Suomen yliopistossa tutkijatohtorina työskentelevä kansainvälisen oikeuden asiantuntija. Fyhrillä on pitkäaikainen diplomaattinen kokemus ja hän on toiminut eri tehtävissä ulkoministeriön edustustoissa yhteensä 13 vuoden ajan. Fyhr on erikoistunut ihmisoikeuskysymyksiin ja tutkinut väitöskirjassaan perusoikeuksien vaikutusta

EU:n sekundäärilainsäädäntöön. Hän on myös julkaissut laajalti kansainvälisen oikeuden alalta. Hänen erityisasiantuntemuksensa kohdistuu ihmisoikeuskysymyksiin sekä talous- ja ympäristöasioihin. Kielitaidokseen Fyhr ilmoittaa äidinkielen suomen lisäksi englannin, saksan, ruotsin, ranskan, espanjan, venäjän ja hollannin. Näistä sujuvaksi tai erinomaiseksi hän arvioi saksan, ruotsin ja englannin.

S.J.D. (Doctor of Juridical Science / Scientie iuridicae doctorae, Harvard Law School) Outi **KORHONEN** on toiminut vuodesta 2012 alkaen kansainvälisen oikeuden professorina Turun yliopistossa. Korhonen on päätutkija CIDS-hankkeessa (Critical Inquiry into Decentralised Autonomous Organisations), Gothenburgin yliopiston maa-asiantuntija (Country Expert) Varietes of Democracy Project -hankkeessa sekä pääkirjoittaja (Lead Author) kansainvälisessä sosiaalisen edistyksen paneelissa (International Panel of Social Progress). Hän on julkaissut noin 95 kansainvälistä tieteellistä julkaisua. Korhosella on monipuolinen akateeminen kokemus suomalaisissa ja ulkomaisissa yliopistoissa (Harvard Law School, American University of Cairo, Université Libre de Bruxelles, Boston University Brussels International Graduate Programs, Helsingin yliopisto). Kielitaidokseen Korhonen ilmoittaa äidinkielen suomen lisäksi englannin, ruotsin, saksan ja ranskan. Akateemiseksi työkieleksi Korhonen ilmoittaa englannin ja edistyneeksi saksan ja ranskan.

OTT, oikeusneuvos Tuomas **KUOKKANEN** on toiminut vuodesta 2016 alkaen oikeusneuvoksena korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Hän on toiminut aiemmin kansainvälisen oikeuden tutkijana ja opettajana Helsingin yliopistossa ja Itä-Suomen yliopistossa. Kuokkanen on toiminut Iranin ja Yhdysvaltain välitystuomioistuimessa välimiehen oikeudellisena assistenttina sekä YK:n Euroopan talouskomission kaukokulkeutumissopimuksen valvontakomission jäsenenä. Lisäksi Kuokkanen on ollut Kioton pöytäkirjan valvontakomitean täytäntöönpanokomiteassa varajäsenenä ja jäsenenä. Kuokkasella on kokemusta Pysyvän välitystuomioistuimen ympäristöoikeuden asiantuntijajäsenenä. Kuokkanen on julkaissut yli 60 tieteellistä julkaisua, jotka ovat käsitelleet erityisesti kansainvälistä ympäristöoikeutta. Kuokkasella on myös laaja opetusportfolio. Kielitaidokseen Kuokkanen ilmoittaa äidinkielen suomen lisäksi englannin, ruotsin, saksan (B1) ja ranskan (alkeet).

OTT, esittelijäneuvos Jari **PIRJOLA** on toiminut vuodesta 1999 alkaen esittelijäneuvoksena eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa. Pirjolalla on yli vuosikymmenen kokemus Euroopan neuvoston kidutuksen vastaisen komitean (CPT) toiminnasta niin jäsenen kuin puheenjohtajankin roolissa. Pirjola on ollut nimettynä ad hoc -tuomariksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen vuosina 2015–2016. Pirjola on julkaissut yli 40 tieteellistä julkaisua ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden alalta. Kielitaidokseen Pirjola ilmoittaa äidinkielen suomen lisäksi englannin, ruotsin, saksan ja ranskan. Näistä sujuvaksi hän arvioi englannin.

Arviointi

Hakijoiden arvioinnissa tarkasteltiin mahdollisen sovittelijatehtävän menestyksellisen hoitamisen edellyttämää tiedollista tai työkokemuksen tuomaa kokemusta, hakijoiden kokemusta korkeista kansallisista tai kansainvälisissä tehtävistä tai heidän pätevyyttään kansainvälisessä oikeudessa, kansainvälisissä suhteissa tai riitojenratkaisemisessa. Lisäksi arvioinnissa on huomioitu hakijoiden kielitaito.

Kaikilla sovittelijatehtävään hakevilla on sovittelijatehtävän menestyksellisen hoitamisen edellyttämää tiedollista tai työkokemuksen tuomaa kokemusta. Siukosaarella on kansainvälisten suhteiden kannalta työkokemusta ulkoministeriöstä, suurlähetystöistä sekä tasavallan presidentin kanslian päällikkönä. Myös Fyhrin ansioksi katsotaan kokemus

ulkoasiainhallinnon tehtävistä ja lisäksi asiantuntemus ihmisoikeuksista sekä talous- ja ympäristöasioista, jotka kuuluvat Etyjin toimintakenttään. Korhosella ja Kuokkasella on muita hakijoita selvästi laajempi kansainvälisen oikeuden tuntemus. Kuokkasen ansioksi katsotaan lisäksi erityisesti kokemus lainkäytöstä korkeimman hallinto-oikeuden oikeusneuvoksena, muu tuomioistuinkokemus sekä kansainvälinen neuvottelukokemus erityisesti ympäristöoikeuden alalla. Pirjolalla on pitkäaikainen kokemus esittelijäneuvoksen tehtävästä eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa, kokemusta erilaisista, erityisesti ihmisoikeuksiin liittyvistä kansainvälisistä tehtävistä sekä akateemista osaamista.

Ilmoittautuneista Korhosella ja Kuokkasella arvioidaan olevan vahvimmat edellytykset sovittelijatehtävän hoitamiseen ottaen huomioon heidän ansionsa ja kokemuksensa kansallisesti ja kansainvälisesti. Ilmoittautuneista Fyhr, Korhonen, Kuokkanen ja Pirjola ovat ehdolla myös välimiehen tehtävään.

Tarkemmat kuvaukset välimiehen tehtävään ilmoittautuneista

Alla esitellään ainoastaan välimiehen tehtävään ilmoittautuneet hakijat.

Doctor of Law (Amsterdamin yliopisto), professori **Jan KLABBERS** on toiminut vuodesta 1996 lähtien kansainvälisen oikeuden professorina Helsingin yliopistossa. Lokakuusta 2025 alkaen Klabbers toimii Cambridgen yliopiston professorina (Whevell Professor of International Law). Professuurin tarkoituksena on kehittää sellaisia toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää sodan syitä ja lopulta poistaa kansojen väliset sodat. Klabbers on hoitanut Martti Ahtisaari -akatemiaprofessuuria, minkä lisäksi hänellä on laaja-alainen akateeminen tausta erilaisista opetustehtävistä Amsterdamin yliopistossa sekä vierailijana useissa yliopistoissa (University of New York, University of Paris, Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva, Diplomatic Academy of Armenia). Klabbers on osallistunut kansainvälisiin sopimusneuvotteluihin sekä toiminut neuvonantajana OECD:n globaalia verotusta koskevien valtiosopimuskysymyksissä. Klabbers on toiminut asiantuntijana kansainvälisissä järjestöissä (ILO, WHO, YK:n oikeudellisia kysymyksiä käsittelevä 6. komitea, Euroopan Neuvoston kansainvälisen oikeuden komitea (CAHDI) ja Euroopan perusoikeusvirasto). Klabbersin kansainvälisoikeudellista asiantuntija-apua on käytetty välimiesmenettelyssä mm. investointeja koskevassa riita-asiassa. Klabbers on kirjoittanut useita kansainvälisen oikeuden teoksia ja hänellä on julkaisu- ja toimintaa kansainvälisen oikeuden alan johtavissa julkaisuissa. Kielitaidokseen Klabbers ilmoittaa äidinkielen hollannin lisäksi englannin, saksan, ranskan ja suomen. Klabbers on Alankomaiden kansalainen.

OTT, suurlähettiläs Marja **LEHTO** on toiminut vuodesta 2014 alkaen ulkoministeriön oikeuspalvelussa suurlähettiläänä. Lehdolla on noin 40 vuoden kokemus ulkoministeriössä. Lehto on toiminut mm. suurlähettiläänä ja diplomaattikunnan dekaanina Luxemburgissa, kansainvälisen oikeuden yksikön päällikkönä, lähetystöneuvoksena ja oikeudellisena neuvonantajana Suomen YK:n pysyvässä edustustossa New Yorkissa sekä ulkoasiainsihteerinä Suomen Pariisin suurlähetystössä. Lehto toimii parhaillaan jäsenenä ja varapuheenjohtajana riippumattomassa kansainvälisessä paneelissa, joka tutkii mielivaltaisia pidätyksiä valtioiden välisissä suhteissa. Lehto on International Institute for Humanitarian Law (IIHL) -neuvoston jäsen ja yksi sen varapuheenjohtajista. Lisäksi hän on International Law Association -yhdistyksen voimankäyttöä käsittelevän komitean jäsen (Committee on the Use of Force). Lehto on YK:n Kansainvälisen oikeuden toimikunnan (ILC) entinen jäsen. Lehto on myös kansainvälisen oikeuden dosentti Helsingin yliopistossa. Lehdolla on kokemusta lukuisista kansainvälisistä neuvotteluista ja konferensseista, ja hän on puheenjohtanut useita kansainvälisiä toimielimiä (esimerkiksi Executive Board of Justice Rapid Response.). Lehto on julkaissut laajalti kansainvälisen oikeuden alalta. Kielitaidokseen Lehto on ilmoittanut äidinkielen suomen lisäksi englannin, ranskan, ruotsin ja saksan.

OTT, määräaikainen hovioikeudenneuvos Pekka **NIEMELÄ** on toiminut vuodesta 2024 alkaen määräaikaisena hovioikeudenneuvoksena Helsingin hovioikeudessa. Aikaisemmin Niemelä on toiminut asessorina Helsingin hovioikeudessa ja kärjänotaarina Helsingin kärjäoikeudessa. Niemelä on väitellyt oikeustieteen tohtoriksi kansainvälisestä investointioikeudesta (International Investment Law) Helsingin yliopistosta. Niemelällä on kokemusta muun muassa tutkijatohtorina toimimisesta Itä-Suomen yliopistossa, vierailevana tutkijana Humboldtin yliopistossa sekä kansainvälisen oikeuden opettajana Helsingin yliopistossa. Kielitaidokseen Niemelä on ilmoittanut äidinkielen suomen lisäksi hyvän passiivisen saksan ja ranskan kielen taidon.

Arviointi

Välimieheksi hakijoiden arvioinnissa tarkasteltiin pätevyyttä, jota edellytetään korkeimpiin tuomarinvirkoihin nimitettäviltä henkilöiltä tai yleisesti tunnustettua pätevyyttä kansainvälisessä oikeudessa.

Sekä välimiehen että sovittelijan tehtävään ilmoittautuneiden Fyhrin, Korhosen, Kuokkasen ja Pirjolan ansiot on käsitelty edellä sovittelijan tehtävän yhteydessä.

Professori Klabbersilla on laaja-alaista akateemista kokemusta kansainvälisestä oikeudesta, ja hän on mm. toiminut kansainvälisen oikeuden professorina Helsingin yliopistossa vuodesta 1996 alkaen ja aloittaa professorina Cambridgen yliopistossa lokakuussa 2025. Klabbers on toiminut Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuimessa varajäsenenä 2019–2025, ja hänen kautensa on uusittavissa.

Myös OTT, suurlähettiläs Lehdon kokemus ja tuntemus kansainvälisestä oikeudesta on laaja-alaista sekä akateemisesti että käytännön tasolla. Lehdon toimiminen kansainvälisen oikeuden toimikunnan jäsenenä ja useiden muiden kansainvälisten toimielinten jäsenenä tai puheenjohtajana sekä osallistuminen useisiin kansainvälisiin neuvotteluihin ja konferensseihin antaa erinomaiset valmiudet välimiehen tehtävän hoitamiseen.

Hovioikeudenneuvos Niemelällä on kokemusta tuomioistuinlaitoksesta ja hänellä on osaamista myös kansainvälisestä oikeudesta, erityisesti kansainvälisestä investointioikeudesta. Hänen kokemuksensa kansainvälisestä oikeudesta on kuitenkin Korhoseen, Kuokkaseen, Lehtoon ja Klabbersiin verrattuna kapea-alaisempaa.

Välimiehen tehtävään soveliaimmiksi arvioidaan OTT, suurlähettiläs Lehto, oikeusneuvos Kuokkanen sekä professorit Korhonen ja Klabbers. Heillä kaikilla on kansainvälisen oikeuden pitkäaikainen syvälinen ja laaja-alainen tuntemus. Lehdolla ja Kuokkasella on merkittävää kansainvälistä neuvottelukokemusta. Kuokkasella on kansainvälisen oikeuden osaamisen lisäksi pätevyys, jota edellytetään myös korkeimpiin tuomarinvirkoihin nimitettäviltä henkilöiltä.

Kokonaisarvioinnin kannalta välimieheksi parhaimmat hakijat ovat Klabbers, Korhonen, Kuokkanen ja Lehto. Hakijoista Korhonen ja Kuokkanen olivat ilmoittautuneet myös sovittelijan tehtävään, johon heidät arvioitiin vahvimiksi ehdokkaiksi sovittelijaksi hakijoiden joukosta. Siten välimiehen tehtävään esitetään Lehtoa ja Klabbersia.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että Suomen edustajiksi Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuimeen nimitettäisiin seuraavalle kuuden vuoden toimikaudelle sovittelijoiksi S.J.D., kansainvälisen oikeuden professori Outi Korhonen ja OTT, oikeusneuvos Tuomas Kuokkanen sekä välimieheksi OTT, suurlähettiläs Marja Lehto, ja välimiehen varajäseneksi Doctor of Law, kansainvälisen oikeuden professori Jan Klabbers.